

KANUNI I LEKË DUKAGJINIT

NYE I NJIQINDENJIZETEKATËRT

GJAKU

886. Në kanu të Malevet të Shqypnis gjithsa djelm të lein, njehen të mirë e nuk veçohen njani prej tjetrit.

887. Çmimi i jetës së nierit asht nji, si per të mirin si edhe per të keqin.

888. Seicilli mbahet i mirë edhe i thotë vedit: “Jam burrë” e i thonë: “A je burrë!”

889. Me kenë veçim gjaqesh, kanuja nuk kishte dieit me i a gjetë vangun punës prej pleqnish e pegjesh në peshim të të mirit e të keqit, tuj kenë se seicilli mbahet

rrumbull katerqind derhem n’okë të vet.

890. Me pasë lanë shtegun e veçimit të gjaqevet, të keqin per dukë e per fisniki-firukun kishin me e vra edhe pa punë, ishin shtue vrasat, si mos te kishte dalë kush me lypë arsye per vrasë të të keqit e të firukut.

891. Prandei “Gjaqet i la Leka si njanja: del i miri prej të keqit e i keqi prej të mirit”. - Shpirt per shpirt, “se duken e falë Zoti”.

892. Kush të vras nierin pra, kje burre a grue, djalë a cucë a edhe ferishte djepi, i mirë a shemtim per dukë, krye, plak a sterplak, i pasë a i pa-pasë, fisnik a firuk, ndeshkimi asht një doret: per vrasë të mashkullit 6 qese, 100 desh e gjyse kau giobë.

893. Kush të shitojë nierin, çmimi, i permendun ne 892 pergjysmohet si per mashkull si per femen.

894. “E shituemia shkon mbas kerçikut, a si t’i a prejë mjeku” (Çmimin e mjekimit si t’a prejë mjeku).

895. Pajtimi i gjakut a i

varrës, qi bahet me krenë e djelm, nuk ka tjetër per posë 6 qese per gjak e 3 qese per varrë. Pajtimi i gjakut a i varrës, qi bahet me ndermjetsi të dashamirvet, permbi 6 a 3 qese lypin edhe të prishunat e mjekimevet.

896. Te ramt në gjak, po u ba vrasa në katund, dorëراسi me mashkullim te shpis edhe ferishte djepi në kjofet do të bahen e do të dalin prej katundit e do te shkojn nder miq, per me i u shmange rrezikut të vrasës.

897. Me grani te dorëراسit sla pune shpija e te vramit, sepse “Grueja e Prifti nuk biejn në gjak”.

NYE I NJIQINDENJIZETEPESËT

GJAKU SHKON PER GISHT

898. Në kanu të vjeter të Malevet të Shqypnis vetem dorëراسi bijte në gjak, ase aj , i cilli tëhiqte, shkreppte e shprazte pushken a çdo armë kundra nierit.

899. Shpija e të vramit nuk mujte me ndjekë as me vra tjeterkend prej vllazensh, nipash a kushrijsh të gjaksorit, pos gishtit

- dorëراسit -.

900. Kanuja e vonshme pershin mashkullimin e shpis së dorëراسit mje në ferishte djepi, kushrinin e nipat e ngiatë, edhe pse të damë, por per 24 orë, në valë të gjakut , e mbas 24 orësh do t’u qitte dorzanë shpija e te vramit.

NYE I NJIQINDENJIZETEGJASHTËT

GJAKU PER GJAK ME MBETË

901. Kur të vrasë shoqi shoqin dy vetët, qi u fjalisen, e biejn të dy dekun, jesin krye i per krye, ase gjak per gjak.

902. Shpijat e të vramvet nuk mund të shtyhen në fjalë, as nuk mund te lypin shperblime lagjja lagjes. - Do te dorzaniten mbas kanunit.

903. Po mbet niani i vram e tjetri i shituem, atbotë i shituemi do t'i a kthejë tepricen e çmimit të gjakut të vramit.

904. Po m'a vrau kush tem vlla un u çova edhe e gjuejta nji të shpis së dorërasit, tuj e shitue nji herë e mje në njizet herë, së mbramit drodha pushken edhe e vrava të

vllan e ketij a mun dorërasin e t'em vlla, të gjitha varret do të pleqnohen e do të lahen, e i vrami jet krye per krye me t'em vlla të vram.

905. Po vrava ate, qi paçë shitue njizet herë, varrët hupin, e jesin gjak per gjak me të vramin.

906. Po qita mbë kend edhe vetem e gervishta në krye, i kam 3 qese per varrë.

907. Po i rashë kambës i kam 750 grosh.

908. E shituemja në brez e perpjetë ka 3 qese, në brez e teposhtë ka 750 grosh.

NYE I NJIQINDENJIZETESHTATËT

GJAKU PER FAJ NUK JET

909. Çdo faj, qi fi bajë Shqyptari Shqyptarit, tager ka me e mundue me pleq e me pegje, porse nuk mund t'a vrasë, se "Gjaku per faj nuk jet".

910. Po me shau kush, e un e vrava, i a kam gjakun.

911. Po erdh kush me m'i dhanë zjarre shpis, a ksollës, a

tbanit, un e prita edhe e vrava, i kam gjakun.

912. Po erdh kush me të vjedhë, edhe e shef tuj t'a zhberthye deren, e vrave, i ke gjakun.

913. Erdh kush me t'a dliirë vathin, e shef tuj t'a vu tufen e gjasë perpara, rrane me xjerrë gjanë tande e atij s'i lodhet mendja me t'a lshue, po e vrave, bjen në

gjak.

914. T'u mbat kush a të ra, ti e vrave, bjen në gjak.

915. Te hypi kush në qafe, edhepse janë dy duer per një krye, po e vrave, i ke gjakun.

Oroe: 914 e 915 peshohen mbas randsis se fajit.

NYE I NJIQINDENJIZETETETËT

GJAKU S'BAHET GIOBË

916. "Gjaku gjak, gioba giobë, thotë kanuja".

917. Gjaku s'hupë kurr.

918. Në çdo faj me i ra shpis së dorër asit shpija e të vramit, do te gjyqjohen e do të pleqnohen edhe me pegje, ne e lypët nevoja; prose faji jet gjithherë faj , e shpija

e të vramit do t'a perligjë shpin e dorërasit, si t'a shofin me udhë pleqt.

919. Në çdo giobe me ra shpija e të vramit, giobën e lan giobë, parse gjakun s'mund ti ia hupin a giobë s'mund ti a bajn edhepse shpi e ligë edhe e lanun.

NYE I NJIQINDENJIZETENANDËT

GJAKU PER PUNË TË LIGË

920. "Ata, qi kan shtat e dhunë bashkë, po u vran të dy në punë të keqe, shkojn gjak-hupës".

921. Parimi "Gjaku per faj s'jet", në dhunim të gravet e bjerrë fuqin e vet.

922. “Mikun e prem, armët e gruen e dhunueme, kanuja s’i perket.”

923. I marruemi e e marruemja vetem atbotë shkoin gjak-hupës, kur të vriten në punë e në mndyrë të keqe e me nji pushkë.

924. Prindja e të marruemve nuk mund t’i kerkojn per gjak por do t’i apin dorërasit fishekun e prishun me “Të lumët dora!”.

925. Do të qesin dorzanë, se gjaqet e të marruemve nuk do t’i kerkojn perjetë.

926. Po i kjau zemra prindes së të vramve, se dorëراسi nuk i ka vra në punë të dhunshme, gjygi i shenjon ben mbas kanunit.

927. Po e la Porota mbrendë, dorëراسi jet në dy gjaqe e në giobë mbas kanunit.

928. Po pshtoi njana lagje pa u vra edhe hiku, dorëراسi, qi i gjet n

punë të keqe, nuk mund t’a vrasë mbrapa, se bjen në giak, e lagje së vrame gjakun do t’i a lajë.

929. Po duelen me marre grue e vajzë a cucë, e po pshtuen pa u vra - hikën - në dhe të larget, ata i leçitë Flamuri per jetë.

930. Po u hetue aj, qi i koriti edhe i vun rrethin si këtij si edhe të marruemeve, fisi, katundi e Flamuri i grin të dy, tuj jau ba gjakun giobë.

931. Grueja e vejë a cucë, qi delshin me marre, do të digjeshin per së gjalli në grumbull të plehit. - Ase i vejshin ndermjet dy turrave drush të ndezuna ea i bajshin me kallxue simahorin, a i leishin të shkrihen per mnderë ndermjet dy zjarmesh. - Me kenë se mbrijshtin me i a xjerrë fjalen se cilli e koriti, atbotë i vejshin rrethin edhe simahorit, edhe i grijshtin bashkë.

NYE I NJIQINDETRIDHETËT

VRASA PA HIRI

932. Vrasa pa hiri nuk e ka të ndjekmen me pushkë. - Dorëراسi lan gjakun e dorzanitet.

933. N’at gjak të xet dorëراسi

do të largohet e të rrijë mshefet mje qi të mirret vesht puna mirë.

934. Hin gjindja e urtë e, si të vertetohen se pernjimend kie

pa hiri vrasa, qi u ba, dorëras i lan çmimin e gjakut edhe dorzanitet.

935. Me vra kush - edhe pa hiri - gruen me shtat xanë, posë 3 qesevet të gjakut të grues, i a presin edhe barres 3 qese.

936. Po u perpesh dorëras i per 3 qese të barres, kanuja e ep me çilë të vramen, per me pa pale a

pat djalë a vajzë.

937. Po pat djalë, dorëras i do të lajë 3 qese per gjak të grues e 6 qese per gjak të djalit: po pat vajzë, pose 3 qesevet të grues së vrame, do të lajë edhe 3 qese të vajzës.

938. Vrasa pa hiri nuk ka giobë.

NYE I NJIQINDETRIDHETEPARË

VRASË ME DORZANI

939. Me ba me u ngatrrue nder vedi shpija e dorërasit e shpija e të vramit mbas gjakut të pajtuem, dorzanvet u duhet me hi në flakë e nuk do të bajn qi t'u dhunohet ernni e dorzanija.

940. Po krisi pushka ndermjet tyne, Dorzanët do të kerkojn mikun e prem prej lagjes, qi nisi pushken. "Gjaku shkon per gjak".

NYE I NJIQINDETRIDHETEDYTË

PUSHKA NDJEKË GJAKSIN

941. "Pushka e nisun ka giobë". - "Pushka e pare ka giobë".

942. "E shkrepnja ka giobë".

943. Po u fjalisen dy vetë e njani e dredhë pushken mbë tietrin e e shkrepë, por s'i ndezë, po s'u vran n'at valë, i pari, qi shkrep

pushken, bjen në ndeshkim të giobës.

944. Po e shkrep i pari pushken e nuk i ndezi, i dyti i ndej gati edhe e vrau, ky bjen në gjak, por jo në ndeshkim të giobës, se "Pushka e mbrame nuk jet me të

paren”.

945. Me shkrepë pushka pa hiri, i zoti i pushkës bien në gjak, po vrau a shitoi kend.

946. Po hini kush ne shpi të kuej e, porsa t’a vjerrë pushken në krrabë, i kputet rrypi, shkrepë pushka edhe vret ndonji të shpis a kedo, i zoti i pushkës bien në gjak.

947. Po e la miku pushken të ngrefët edhe shkrepë e vrau kend, i zoti i pushkes bien në gjak.

948. Po e vuer miku pushken në krrabë e kjo u thye e ra pushka në tokë, shkrepë dhe vrau kend, i zoti i krrabës bien në gjak.

949. Kuji e krraba janë vu per të vjerrun të pushkvet, pra i zoti i krrabës a i kujit do t’u vete menden e mos t’i lete t’u brejshin prej krijet.

950. Po u vra kush e mbet dekun në ni i krah e në tjetrin u shituen dy vetë, jesin gjak per gjak - një gjak, dy varrë.

951. Po vrau kush gruen me shtat xanë, kanuja e ep qi të çilet e po, pat djalë, dorëyasi, pose gjakut të grues, do të lajë 6 qese per gjak të djalit; po pat cucë, do të lajë 3 qese per fmi e 3 qese per t’amen.

952. Pushka e shtime per mik të prem i lshon në gjak, por jo në giobë.

953. Pushka e shtime per grue a cucë te dhunueme s’ka as gjak as giobë.

954. Pushka e shtime per armë të marruna, bien në gjak, por jo në giobë.

955. Pushka, qi vret pa hiri, ka gjakun gjak, por s’ka giobë as të ndjekmen.

956. Pushka e shkrepun mbë kedo ka giobë.

957. Per çdo vrasë: 6 qese per gjak, 100 desh e 1 ka giobë Flamurit e 500 grosh derës se Gjomarkut t’Oroshit (per Mirditë).

NYE I NJIQINDETRIDHETETRETË

KUSH VRET VEDIN, SHKON GJAKHUPËS

958. Po vrau kush vedin, gjaku i shkon hupës.

959. Shpija e vetvrasti bjen në giobë, se giobitë vedin me

të bjerrun të njij njerit e me të prishunat e drekvet.

960. Po vrau i vllai të vilan, gjakhupës shkon, porse giobën e Flamurit do t'a bajn si mbas kanunit.

961. Po vrau i biri t'an, s'e ndjekë kush, porse i biri, dorëراس, grihet a prej fisit a edhe katundisht.

962. Me vra i biri tamen, bjen në gjak me prindet e s'amës.

963. Me vra i shoqi të shoqen, bjen në gjak me prindt e grues.

964. Me vra e shoqja te shoqin, prindja e kesaj biejn në gjak. (Ka ndollë qi prindja e ka gri te bin, qi bate ket shemtım).

NYE I NJIQINDETRIDHETEKATËRT

SHKUESIJA E GJAKUT

965. Shkues i gjakut thirret aj, i cilli perpiqet te shpija e të vramit, per me e pajtue dorëراسin.

966. Shkuesi i gjakut, po i duel në krye punës, ka tager në kpuce.

967. Kpucet a opangat e shkuesit perbahen prej 500 groshesh.

968. Kpucet e shkuesit të gjakut i lan shpija e dorëراسit.

NYE I NJIQINDETRIDHETEPESËT

PAJTIMI I GJAKUT

969. Pajtimi i gjakut bahet dy mndyresh: 1. me të himë të dashamirvet të shpis se të vramit e të Famullitarit 2. me të dalun të

Krenvet, të Derës së Gjomarkut e ë djelmvet të Flamurit. - Në ket rase per çdo vrasë Dera e Gjomarkut t'Oroshit mirrte 500 grosh.

970. Në te dyja keto rase dorëzanet e kanunit janë të domosdoshem.

971. I zoti i gjakut, pose çmimit të caktuem per gjak, ka tager me lypë nji hutë (martine) në krah të cillitdo, qi t'a ngulë synin

e dorëyasi asht në detyrë me i a pru aty.

972. Pa u ndreqë puna e gjakut, pa hi Dorzanët e duhshem, pa u caktue vadet e të hollavet të gjakut, trevezat e bukës nuk shtrohen e buka nuk hahet.

NYE I NJIQINDETRIDHETEGJASHTËT

DORZANËT E GJAKUT

973. Dorzanët e gjakut i zgjedhë shpija e dorërasit.

974. Dorzanët e gjakut janë ata, qi hijn per me mbajtë larg çdo të persritun mnijet e zjarmit, qi kishte me muejte me u ndezë ndermjet shpis së të vramit e dorërasit.

975. Dorzanët e gjakut, si të hijn nji herë, nuk dalin ma.

976. Dorzanët e gjakut kan tager me i mbajtë në fre ata, per të cillt kan hi, e, po nuk vjefsten kshillet e qortimet miqasore, kan tager me u a rrudhun pejt edhe me kercnim, po luejten.

NYE I NJIQINDETRIDHETESHTATËT

DORZANËT E TË HOLLAVET TË GJAKUT

977. Dorzanët e të hollavet të gjakut i zgjedhë shpija e të vramit.

978. Vadet e të hollavet të gjakut i caktojn Pleqt e burrat e

urtë, qi ndollen aty.

979. Vadja e caktueme e të hollavet të gjakut as shtyhet, as luhet.

980. Me ba me dalë mendesh dorëyasi e me nisë me lueit me Dorzanët e të hollavet të gjakut e me i sjellë me sot - nesër, do t'i a çojë të zot't të gjakut të hollat në vade të caktueme e detyrsin e qesin në katund, i cilli do t' a ngushtojë lasin e keq me i u pergjegjë detyrës

e, po e lypi arsyeja, mund t'a giobisin.

981. Të hollat e gjakut do t'i epen shpis së të vramit nper dorë të dorzanvet e jo kurr drejt-perdrejt prej dorërasit.

NYE I NJIQINDETRIDHETETETËT

B U K A E G J A K U T

982. Buka e gjakut asht ajo, kur ndermjetsit e pajtimit të gjakut me disa prej gjinijet, shokësh e dashamirësh të zot't të gjakut t'i

shkoin në derë dorërasit per pajtim të gjakut e të hajn buken e gjakut të paituem.

NYE I NJIQINDETRIDHETENANDËT

K R Y Q I N Ë D E R Ë

983. Kanu asht, si të vehet per fije pajtimi i gjakut e, si të bahet buka, te hijn Dorzanët si të gjakut si edhe të të hollavet e të bahet kryqi në derë të dorërasit prej të zot't të gjakut.

984. Kryqi në derë asht sheji i gjakut të pajtuem.

985. Kryqi xieret në gur të

prakut t'eper të derës së shpis a nder pregjet e krahvet të derës.

986. Kryqin në derë do t'a xjerrin dora e të zot't të gjakut.

987. Hekurin - sqeparin -, me të cillin u xuer kryqi, kanu asht me e hjedhë mbi pullaz të shpis së dorërasit.

NYE I NJIQINDEKATËRDHETËT

VLLAZNIMI ME PI GJAK

988. Si t'u pajtohen zemrat
shpijavet të dorërasit e shpis së të
vramit, pijn gjakun e shoqi-shoqit.

989. Marrin dy gota të vogla, i
mbushin pergjymsash me ujë a me
raki, çohet ndoqi prej dashmirësh
e u lidhë dy gishta të vogjel, i
shpojn me gjylpanë, tuj ban me
lshue ka një pikë veçmas nder dy

gota.

990. Mbasi t'a perziejn gjakun
ase, mbasi t'a tundin mirë, i
shndrojnë gotat, me duer kryqzue,
i a kojnë shoqi-shoqit, tui e pi
gjakun e njani-tjetrit. - Nder njiml
pergzime qesin pushkë e bahen si
vllazen të ri një nanet e babet.